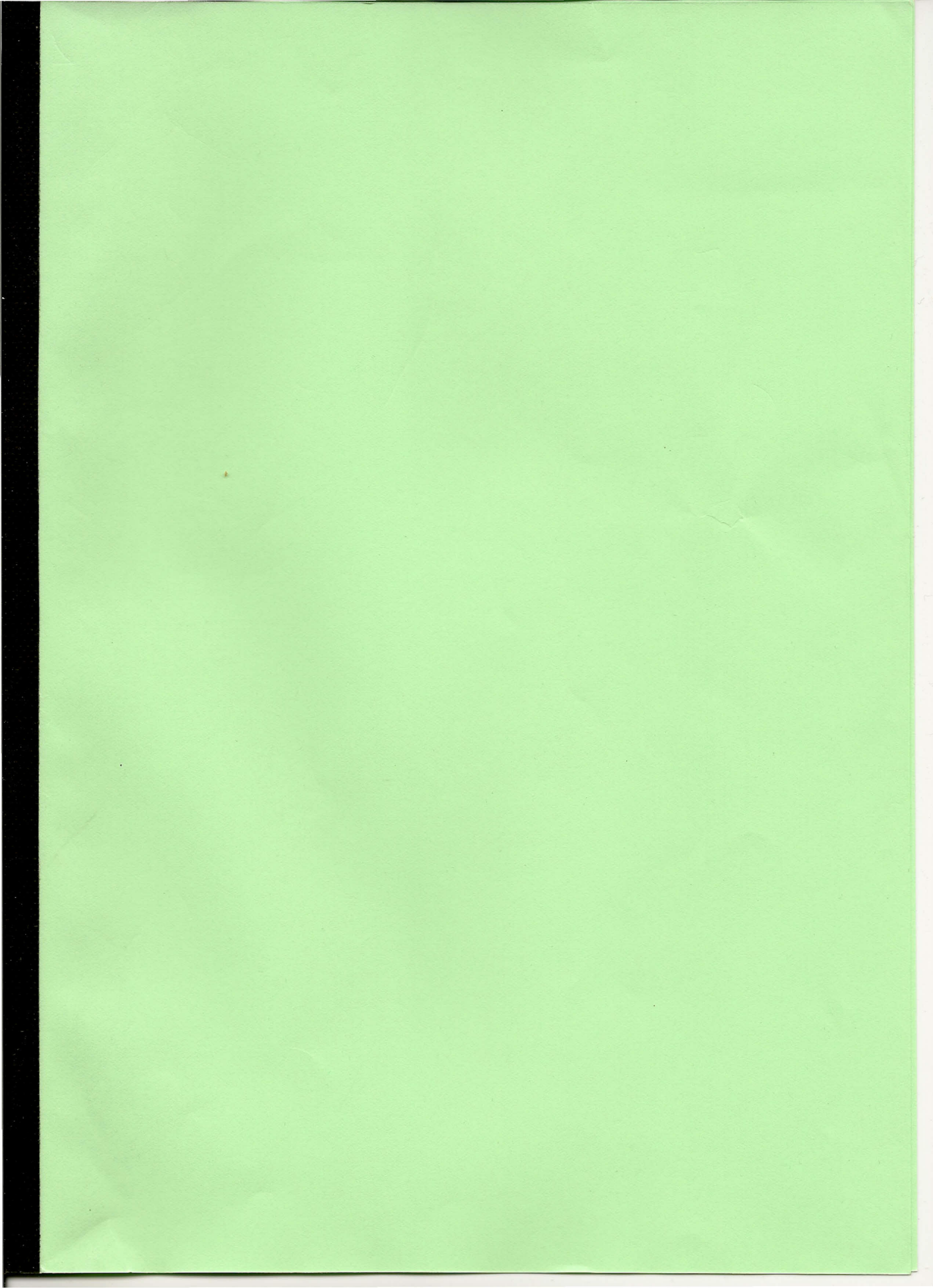

H.C. DIENDER

DE ORGELS VAN DE
ONZE LIEVE VROUWE- OF BUITENKERK
TE KAMPEN

EN VAN DE VOORMALIGE
SCHUIJKERKEN
St. NICOLAAS EN St. FRANCISCUS

Kampen

DE ORGELS IN DE
ONZE LIEVE VROUWE- OF BUITENKERK
TE KAMPEN

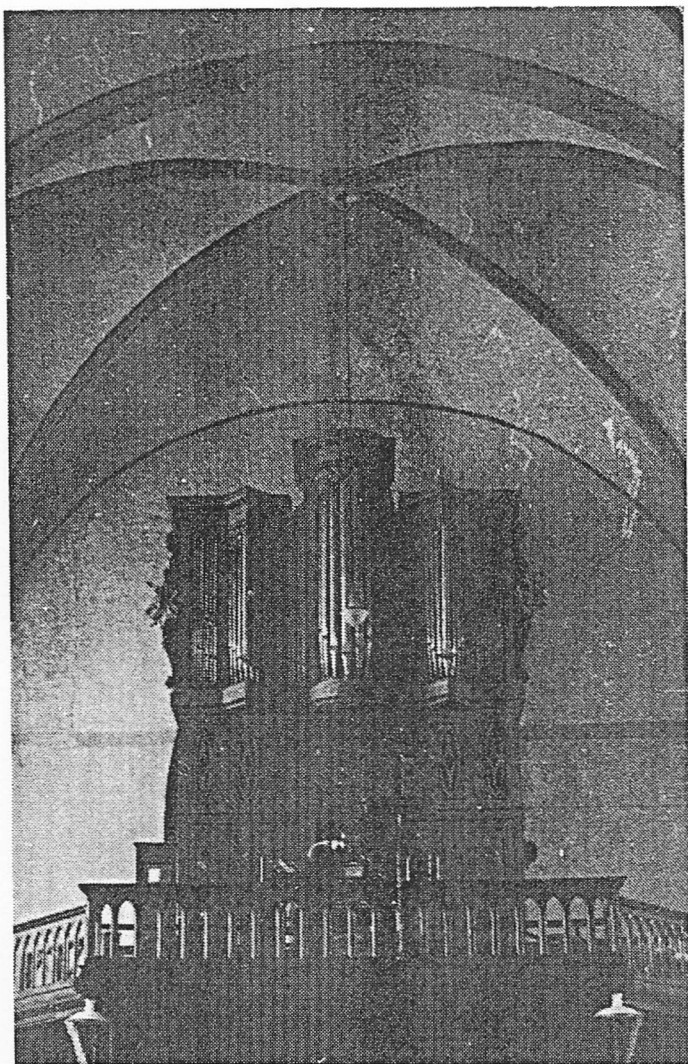
EN VAN DE VOORMALIGE SCHUILKERKEN
St. NICOLAAS EN St. FRANCISCUS

door H.C. DIENDER

Kampen. 1991

Voor deze uitgave werd, waar nodig, gebruik gemaakt van de gegevens die door de heren W.D. v.d. Kley en W.H. Zwart werden verzameld over het orgel in de O.L.Vrouwe- of Buitenkerk en die mij ter hand werden gesteld.

Ik bedank de heer Th. M. van Mierlo die de vele gegevens uit het Gemeente Archief van Kampen nauwgezet controleerde en nieuwe gegevens aandroeg.

Het orgel van 1810-1963 (Foto H.C. Diender)

INHOUD

Korte geschiedenis kerkgebouw 4

Geschiedenis orgels 6

Chronologische lijst van gegevens 8

De orgelpijpen 20

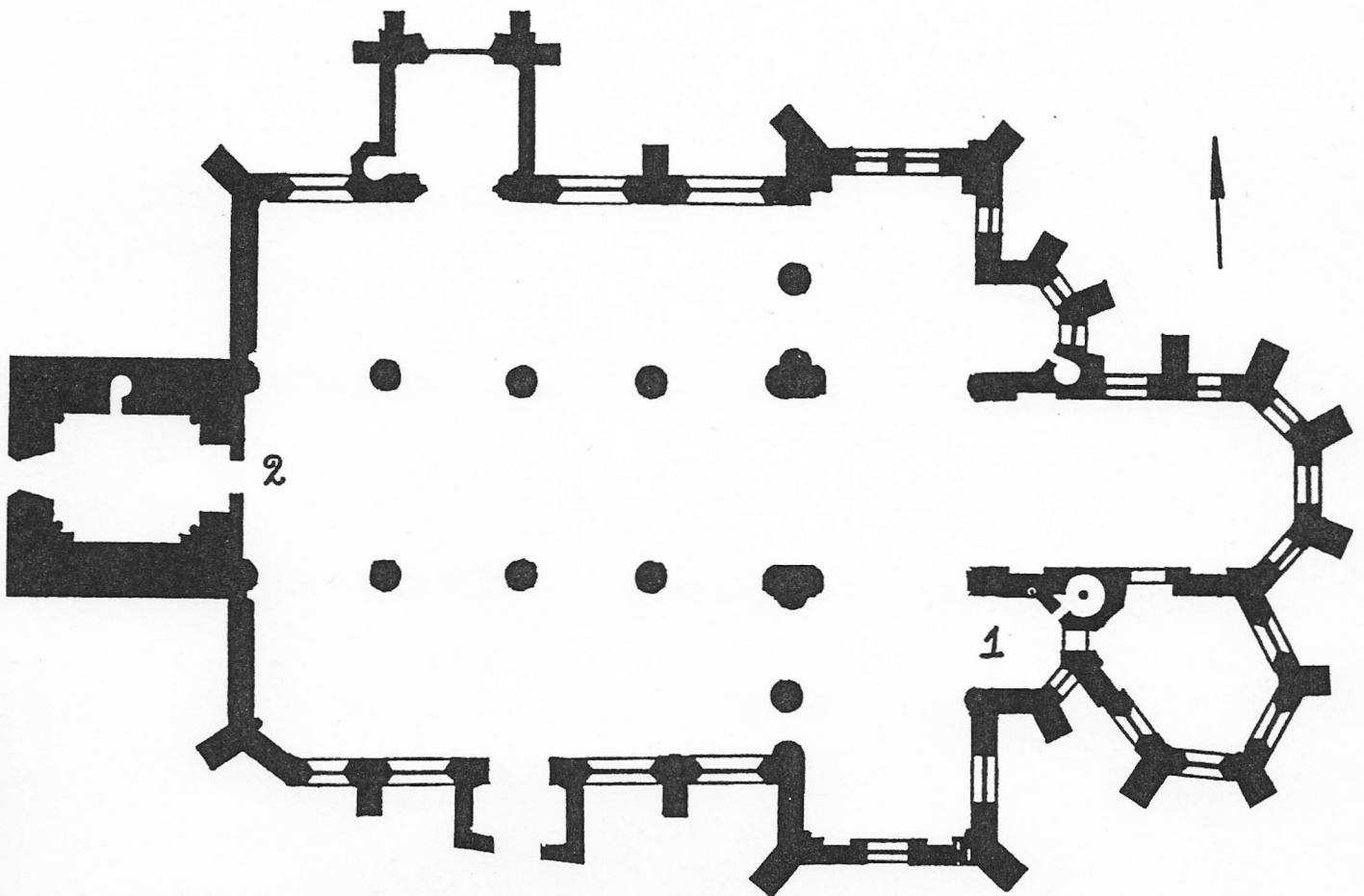
Enige verdere gegevens: Versiering orgel 21
Muziekboekenkast 22

Blaasbalgtrappers 1810-1923 23

Organisten vanaf 1810 24

De orgels van de voormalige schuilkerken 26
St. Nicolaas (pastoorsstatie) 26
St. Franciscus (paterstatie) 29

Naamregister 32

Plattegrond O.L.Vrouwekerk met de plaats van het orgel van de O.L.Vrouwe Broederschap (1) en het grote orgel (2).

KORTE GESCHIEDENIS KERKGEBOUW

De 16e eeuwse kroniekschrijver Arent toe Boecop(1) vermeldt, dat op de plaats van de Onze Lieve Vrouwekerk eens een kleine kapel gestaan moet hebben, toegewijd aan de twaalf apostelen. Deze kapel, wellicht al in 1335 aanwezig, werd afgebroken en hiervoor in de plaats werd een nieuwe gebouwd. Deze werd ook weer afgebroken om plaats te maken voor de huidige kerk, die volgens contract van 1369 werd afgebouwd door Rutger van Keulen(2), die ook aan de St. Nicolaas- of Bovenkerk in Kampen werkte. Het aandeel van Rutger in de bouw van de Onze Lieve Vrouwekerk is niet exact bekend maar lijkt mij vooral te vinden in de beide portalen en in de sacristie, omdat dit de enige delen van de kerk zijn die met natuursteen zijn afgewerkt.

Vóór 1350 werd Kampen uitgebreid en de nieuwe ommuring van de stad omvatte toen ook het gebied tot aan de Hagenpoort waardoor de kerk binnen de stadsmuur kwam te liggen(3). In 1350 wordt de O.L.Vrouwekerk drie maal genoemd bij erflatingen. Zo tegen 1380 is de kerk zover afgebouwd dat deze voor de eredienst kan worden gebruikt. Op 28 november 1380 werd de Onze Lieve Vrouwebroederschap opgericht, die in de loop van een aantal jaren belangrijk bijdroeg tot de inrichting van de kerk. Deze Broederschap schonk vijf altaren en een klein orgel, dat in de buurt van het priesterkoor een plaats vond.

Tot het oudste gedeelte van de kerk behoort het priesterkoor met de neven-absiden en het transept. Hier vinden we ook fraaie sluitstenen in de gewelven. De kerk heeft drie even hoge en haast even brede beuken, door zuilen met kraagstenen, versierd met koolbladmotieven, van elkaar gescheiden.

In 1580 kwam de kerk in protestantse handen en bleef dit ook tijdens de Franse bezetting in 1672. Na ontdaan te zijn van de aan de katholieke tijd herinnerende interieurstukken, werd in de 17e eeuw het interieur weer verfraaid door het aanbrengen van gewelfschilderingen(4) en het plaatsen van een nieuwe preekstoel(5). In de kerk hangt een groot Tien Gebodenbord(6) en een restant van een Twaalf Artikelenbord(7), die beide uit deze periode stammen.

In de loop van de jaren werd de kerk steeds minder gebruikt voor de eredienst en eind 18e eeuw werd ze alleen nog maar als begraafplaats benut. Het gebouw werd sterk verwaarloosd en als in 1809 de kerk aan de katholieken van Kampen gegeven wordt door koning Lodewijk Napoleon, is er veel geld nodig om hem weer op te knappen. Men kreeg hiervoor f 13.500,00 en daarmee kon een begin gemaakt worden met het hoognodige herstel. Op 24 oktober 1810 werd de kerk weer in gebruik genomen voor de katholieke eredienst. De kerk was echter nog lang niet voldoende gerestaureerd en telkens moest er veel geld besteed worden aan onderhoud. Toch bleek er, terwijl men over het onderhoud klaagde, in 1854/1856 geld te zijn om een reusachtig 'hoogaltaar' te bestellen bij P.J. de Kuiper te Antwerpen. Het reikte tot boven in het gewelf en was voorzien van 28 beelden(8). In 1877 werden de kruiswegstaties (atelier Mengelberg, Utrecht) aangeschaft en deze hebben de restauratie 1963-1976 overleefd en hangen weer in de kerk. Aan het eind van de 19e eeuw restaureerde P.J.H. Cuypers het priesterkoor zowel van buiten als van binnen, waarbij het altaar uit 1854 werd afgebroken en gedeeltelijk werd gebruikt voor een nieuw maar veel kleiner hoogaltaar. Dit was nodig omdat de drie tot dan toe dichtgemetselde ramen van de koorsluiting weer van glas-in-lood panelen werden voorzien.

In oktober 1963 werd de kerk gesloten om gedurende dertien jaar een algehele restauratie te ondergaan.

Toen in september 1976(9) de kerk weer officieel in gebruik genomen

werd in aanwezigheid van Z.K.H. prins Claus, was veel van het oude vertrouwde verdwenen. Zo kwam er, ter vervanging van het tijdens de restauratie afgebroken hoogaltaar uit 1927, een prachtig neogotisch hoogaltaar uit 1903(10) en een zeer mooi gesneden barokke preekstoel met voorstellingen uit het leven van Johannes de Doper, vervaardigd in 1760(11).

Het orgel, dat al zo lang de kerk sierde, werd prachtig gerestaureerd en uitgebreid. En in de lotgevallen van dit instrument willen we ons nu verder gaan verdiepen.

- (1) C.N. Fehrmann, De Kamper burgemeester Arent toe Boecop en zijn tijd, in: *Kamper Almanak 1971-1972*, blz. 145-173.
- (2) *De Kamper Orgels*, deel I, blz. 1 en 14, aant. 1 met literatuurverwijzing.
- (3) Th. M. van Mierlo, *De verdedigingswerken van Kampen*, dl. I, blz. 10, Kampen 1986.
- (4) Bij de restauratie 1963-1976 weer tevoorschijn gekomen en gerestaureerd.
- (5) J. Nanninga Uitterdijk, *Merkwaardigheden van Kampen*, 1878, blz. 58. De zandstenen poot van deze preekstoel, versierd met renaissance motieven, staat thans in het Noorderportaal van de kerk.
- (6) Na demontage van het orgel in 1964 waren er op het schot dat de scheiding vormde tussen kerk en toren een aantal gotische letters zichtbaar, terwijl de rest van het beschot helemaal wit/grijs was. Na schoonmaak bleek het een haast compleet Tien Gebodenbord te zijn, dat werd gerestaureerd en een plaats kreeg boven de ingang van het Zuiderportaal. Het bord is misschien verzaagd in 1809 toen de katholieken de kerk weer inrichten voor hun eredienst.
- (7) Was gebruikt voor het maken van een pedaalwelbord. Zie Chronologie 1941.
- (8) *Kamper Courant* van 9 augustus 1856.
- (9) Bij die gelegenheid werd door het Kerkbestuur een boekje uitgegeven: C.N. Fehrmann, *Katholiek Kampen binnen en buiten de O.L.V.- of Buitenkerk*. Hierin ook de geschiedenis van het orgel, blz. 57-60. Ook opgenomen in *Kamper Almanak 1976/1977*, blz. 171-245.
- (10) Archief O.L.Vrouwkerk (hierna AOK), inv.nr. 1319, aankoop 1975. Atelier Mengelberg, Utrecht. Ook het afgebroken baldakijnaltaar was van Mengelberg. Aangekocht van de r.k. parochie in Dieren, die een nieuwe kerk bouwde, waarin voor dit altaar geen plaats was.
- (11) Aangekocht uit het opgeheven bisschoppelijk museum van Haarlem, 1975. Oorspronkelijk afkomstig uit de r.k. kerk van Overveen. Op de onderkant van het boek dat de engel vasthoudt staat: I. Cressant, fecit 1760. De aankoop van deze preekstoel voor de parochie Kampen werd betaald door pater T. Wezenberg.

GESCHIEDENIS ORGELS

Op 28 november 1380 werd in de O.L.Vrouwekerk de O.L.Vrouwebroederschap opgericht. die twee doeleinden wilde nastreven: 1e de bevordering van het geestelijk leven en 2e de armenzorg. Van deze broederschap is nog een aantal archiefstukken voorhanden(1), maar helaas niet uit de tijd van de oprichting. Toch weten we nog wel iets uit die oude tijd en wel door een brief(2) uit 1520 die door de memoriemeesters werd gestuurd naar de bisschop van Utrecht, Philips van Bourgondië, ter bevestiging van het doel van de broederschap. In deze brief geven de memoriemeesters een opsomming van allerlei zaken de memorie betreffende. Belangrijk is het volgende: '... dat men elke zaterdag met twee dienaren als diaken en subdiaken en de priesters en de schoolkinderen een zingende mis in O.L.V.-kerk zou houden, terwijl tevens *op het kleine orgel der kerk dat aan de broederschap behoorde* zou worden gespeeld en de grote klok zou worden gebeierd.' Verder werd geschreven dat de broederschap vijf altaren met toebehoren aan de kerk had geschonken (vier zijn er met name bekend: O.L.Vrouwe-, St. Jacob-, Aller Zielen- en O.L.Vrouw in Nodenaltaar). Ons interesseert nu het meest het gegeven over het kleine orgel van de broederschap. We mogen er van uitgaan dat de broederschap bij de oprichting niet direct over zoveel geld beschikte dat ze dadelijk een orgel en vijf altaren kon schenken. Daar zal een aantal jaren overheen gegaan zijn. Daarnaast is er het gegeven dat er gebeierd moest worden met de grote klok. En klokken hangen in een toren of in een dakruiter, maar we weten niet zeker of er direct al een toren(tje) bij de kerk was en we weten ook niet of de dakruiter, die op oudere gravures vaak op het dak van de kerk staat afgebeeld, klokken bevatte. Wel weten we dat in 1453 door de stad Kampen(3) lijfrenten verkocht worden om daarmee o.a. de bouw van de toren van de O.L.Vrouwekerk te bekostigen. In 1463 is er sprake van het stellen van de uurklok in de O.L.Vrouwekerk(4). Hangt er dan al een klok in de toren die de uurklok genoemd wordt? Nog weer later, in 1481, giet Geert van Wou(5) drie nieuwe klokken voor de toren en in datzelfde jaar krijgt Andries Goertsz(6) de opdracht om een nieuw klokhuis in de toren te bouwen waarin in totaal zes klokken gehangen kunnen worden. Geert van Wou giet drie nieuwe klokken en er waren misschien al drie klokken dus in totaal zes. Uit al deze gegevens zou ik willen afleiden dat het 'kleine orgel' van de broederschap omstreeks 1455/1460 in de kerk werd geplaatst. Een preciese datum is echter niet te geven.

Bekend is ook dat dit orgel een plaats kreeg in de buurt van het priesterkoor. Bij de restauratie 1963-1976 werden op plm. 6 m hoogte sporen van balkgaten gevonden in de muren van de absis rechts naast het priesterkoor en bleek er via de wenteltrap achter deze absis een toegang geweest te zijn tot deze balklaag. Dit zou er op kunnen wijzen dat het oudst bekende orgel zich hier bevonden zou hebben. In 1592 werd dit 'kleine orgel' door mr. Cornelys, afkomstig uit Zwolle, overgebracht naar de Broederkerk.

Wanneer het tweede, grote orgel werd geplaatst is niet bekend. Maar in de brief van 1481 door het stadsbestuur van Kampen geschreven aan het stadsbestuur van Groningen over het niet goed verrichte werk door de Groninger orgelmaker ten Damme wordt gesproken over 'die orgelen' dus zijn er dan al twee orgels.

In 1572 was er een kerkplundering en in 1580 woedde de beeldenstorm door het gebouw. Zijn toen ook de orgels beschadigd? Duidelijke gegevens ontbreken hierover en ook over het gebruik van het orgel bij de protestantse eredienst. Niet altijd werd orgelspel gewaardeerd. De stedelijke overheid moest nogal eens ingrijpen om een orgel te behou-

den en soms ook diep in de huidel tasten voor herstel.

In het orgel zitten op een aantal pijpen inscripties die verwijzen naar de orgelbouwersfamilie Slegel. Dat zou betekenen dat er aan het eind van de zestiende eeuw reparaties aan het orgel verricht zijn.

Als in 1607 het bovenste deel van de toren naar beneden komt, met de klokken van Geert van Wou uit 1481, loopt de kerk schade op aan het dak en het gewelf boven het orgel. Er wordt niet over het orgel gesproken, wat toch wel voor de hand zou liggen bij vallend puin. Misschien was het orgel niet in gebruik en was het vermelden van schade aan het instrument daarom niet van belang.

In 1625 werden herstellingen aan de kerk uitgevoerd met name aan het gewelf boven het orgel. Als herinnering hieraan zit er in de muur achter het orgel, tegen de gewelfrand, een gedenksteen met het opschrift: Clamer ter Heide, k.meest. Anno 1625.

Enige jaren daarna, 1629, is er een gesprek met Jan Morlett II over reparatie van het orgel. We weten niet wat voor reparaties er gedaan zijn. Na diverse kleine reparaties werd er in 1656 weer groot onderhoud gepleegd door Jan Morlett III. Hierna gaat het wat onderhoud betreft weer achteruit. Begin 18e eeuw is er helemaal geen officieel onderhoud.

In 1743 komt voor het eerst de naam Albert Antoni Hinsz ter sprake voor onderhoud van de drie grote Kamper orgels. In 1754 krijgt hij opdracht het orgel grondig te herstellen. Hierbij is misschien ook het stadswapen, dat in 1592 genoemd wordt, door hem vervangen door de toen in de mode komende zonneklok. Aan het eind van de 18e eeuw horen we nog weinig over het orgel.

Als in 1809 de kerk weer aan de katholieken komt is er direct grote activiteit voor wat het orgel betreft. Graag zouden we geweten hebben hoe het orgel er uitzag, hoe de toegang tot het orgel was en of bv. het orgel op zuilen stond en voorzien was van een balustrade. Wel weten we dat het orgel door L. v.d. Brink uit Amsterdam werd veranderd en ook dat er een oxcaal of zangerstribune werd gebouwd waar het orgel op geplaatst werd.

In 1874 werd het orgel geheel gedemonteerd in verband met het bouwen van een groter oxcaal, ontworpen door architect A. Tepe. Zwier van Dijk verrichtte deze werkzaamheden. Het zou dan zo'n 100 jaar duren voor het orgel weer een grote revisiebeurt zou ondergaan, uitgevoerd door de firma Vermeulen in Alkmaar.

We weten dat het orgel in de O.L.Vrouwekerk er een is met een rijke historie: oud in jaren en met een grote klankrijkdom. Dat is iets waar de parochie best trots op mag zijn. Het geeft ook de verplichting dit 'erfgoed der vaderen' in stand te houden.

- (1) J. Don, *De archieven der Gemeente Kampen*, dl. II, blz. 70 e.v., O.L. Vrouwememorie, inv.nr. 11-130.
- (2) GAK. OA, inv.nr. 211, nr. 310/311
Verder: J. Nanninga Uitterdijk, *Onze Lieve Vrouwe Broederschap te Kampen*, in: *Verslagen en Mededelingen Vereniging Overijsselsch Regt en Geschiedenis*, negende stuk, 1874, blz. 29-40.
- (3) *Charters en Bescheiden* (hierna: Ch. en Besch.), dl. I, blz. 195 nr. 616.
- (4) K. Schilder, *Digestum Vetus 1448-1478*, nr. 610.
- (5) *Ch. en Besch.*, dl. I, blz. 263 nr. 831.
- (6) *Ch. en Besch.*, dl. II, blz. 280.

Voor de verdere vindplaatsen van gegevens betreffende dit hoofdstuk verwijs ik naar de hier onder volgende Chronologische lijst.

CHRONOLOGISCHE LIJST VAN GEGEVENS

1380 De O.L.Vrouwekerk was omstreeks deze tijd in zijn huidige vorm voltooid en kon in gebruik worden genomen. Er werd een Broederschap van Onze Lieve Vrouw opgericht die zorg droeg voor de inrichting van de kerk en in de loop van de tijd vijf altaren en een klein orgel schonk, dat ergens in de buurt van het priesterkoor een plaats vond.

J. Nanninga Uitterdijk, Onze Lieve Vrouwe Broederschap te Kampen in: *Verslagen en Mededelingen Vereeniging Overijselsch Regt en Geschiedenis*, negende stuk, 1874, blz. 31.

1455-1468 (?)

Uit een brief van 1520 blijkt dat deze broederschap een orgel bezat waarop gespeeld kon worden.

Zie 1380.

1481 Brief van het Kamper Stadsbestuur aan de Magistraat van Groningen, waarin men zijn beklag doet over het niet nakomen van een contract door Mr. Johan ten Damme, over verbetering van 'de orgelen' in de Buitenkerk.

Hij zou volgens dit contract de orgels 'vermaken en toe accoedieren'. Er is dus sprake van al bestaande orgels.

Ch. en Besch., dl. I. blz. 263, nr. 831, ged. 31 jan. 1481; Oud Archief inv.nr. 219.

1505 Het orgel in de O.L.Vrouwekerk werd tot voorbeeld gesteld bij de bouw van een nieuw orgel in de St. Michaelskerk te Zwolle: 'achter in den stoel sullen wesen drie distincte stemmen tsaemen 3 voet als eyn doeff. it ffloyten, it eyn cymbalken daerop in sulcken manyren als dat posityff in den stoel is tot Campen in onsen Lieven Vrouwen kercke'.

Zie Vente. *Bouwstoffen*, blz. 177.

1505 Er is sprake van de bouw van een nieuw orgel voor de O.L.Vrouwekerk, gebouwd door Johan van Koblenz (Jan van Covelen).

Maarten Seijbel. *Orgels in Overijssel*. Sneek 1965. blz. 48vv.

1522 6 oktober

Genoemd wordt een Mr. Andries als organist in de O.L.Vrouwekerk. Gemeente Archief Kampen (hierna GAK). RA., inv.nr. 79. folio 11v en ook folio 199v., 3 maart 1523.

1529 Vermeldt wordt als organist: Mr. Frans.

Zie: *Bouwstenen*, Tweede Jaarboek Ver. voor Noord-Ned. Muziekgeschiedenis, 1872-1874, blz. 17.

1542 29 mei

Mr. Andries Geertsz., organist in de O.L.Vrouwekerk. GAK, inv.nr. 80. folio 23.

1551 9 januari

Burgemeesteren, schepenen en raad van Kampen verklaren, dat provisoren en kerkmeesters van de O.L.Vrouwekerk aan Mr. Johan Geertszoen opgedragen hebben het orgel te bespelen en vier missen per week te begeleiden aan het St. Martensaltaar aldaar en verzoeken de bisschop of zijn vicaris, Johan voornoemd,

daartoe te ontvangen en te bevorderen.

Ch. en Besch., dl. III. blz. 66. nr. 2016.

1557 17 november

Mr. Godtschalck then Indyck en Claes Igerman in Loco mr. Herman van der Vecht, schepenen van Campen, oorkonden, dat Mr. Johan Geertsen, organist in O.L.Vrouwekerk, met mr. Henrick van Vinden zijn momber, verkocht heeft aan Engbert Gijssen en Hille zijn vrouw, 12 heren pond per jaar uit zijn huis, erve en hof, gelegen in de Nyestrade tussen Schipper Idze en Geze Dubboltz., strekkende achter aan de Hofstrate.

J. Don. *De Archieven*, dl. II, pag. 531, no. 1564.

1566 28 januari

Genoemd wordt Mr. Johan, organist, die woont op een erf dat uitkomt in de O.L.Vrouwesteeg.

GAK, RA., inv.nr. 147.

1570 Item euth beveel der E. Raedsz geschonken haer Johann Berrentsz Organist inn Onze Luuven Vrouwen Kercke alhier voer sijnn moyte end dienst int leveren van grote gerepareerden Orgels in St. Nicolaes Kercke gedaan, 8 h. pont 8 st. br.

GAK, AO, inv.nr. 443 (Sted. Rek. 1570).

1590 (?) Op zevenenveertig pijpen staan nummers en op vijfenveertig, met name 16e eeuwse pijpen, staan tooninscripties die verwijzen naar een lid van de Slegel-familie die ook orgels bouwde of repareerde in Hattem, Grote kerk; Deventer, Bergkerk en in de Broederkerk in Kampen. Deze werkzaamheden werden verricht in het laatste kwart van de zestiende eeuw.

Onno B. Wiersma. Het orgel in de Buitenkerk te Kampen, in: *Visitatio Organorum*. Afscheidsbundel Prof. M. A. Vente, 1980. blz. 587-602.

1592 Item betaelt Wendele in den Franckrijk, dat de orgelmaecker van Swolle, tot hoeren huysse verteert hefft, als hem anbestaedet worde, het cleyne orgel uth Buytenkercke in de Broederkercke toe versetten - 4 herenponden.

Item mr. Cornelys orgelmaker voerscr. noch betaelt alsoedane 2 dalers, 't stuck 30 stuyver, als sijn huysfrouwe tot een vereeringhe beloofft weren, van wegen der reparatie van't grote orgel in de Buytenkercke - 4 herenponden, 4 stuyver.

Item Boldewijn Bouwsz. betaelt van't stadtzwapen boven in 't orgel staende, toe schilderen - 3 herenponden, 4 stuyver.

Item betaelt Gijsbert Voet, dat hij ant orgel mit verwen, stof-fyren ende vergulden hadden verdient nae luyt sijn cedule - 12 herenponden.

GAK, OA, inv.nr. 465, (Sted. Rek. 1592).

1625 (?) Het oudste gedeelte van het orgel dateert uit omstreeks 1625, maar stond toen niet in de huidige orgelkas. Enkele registers zijn nog uit deze tijd overgebleven: Roerfluit 8, Octaaf 4, Quintfluit 2 2/3, Holpijp 8, Octaaf 2, Prestant 4, Prestant 8 en de frontpijpen van gehamerd lood.

AOK, inv.nr. 1858 (gegevens orgel)

1629 Den 16 november 1629 hebben gedeputeerde eens, Ed. Raedes met Jan Morlett (III) organir in conferentie geweest wegens het

repareren der beyde orgelen in de broeder- en buitenkerke. comp.
an pensie 4-9-0.

GAK. OA. inv.nr. 1520.

1633 Amsinck Amsinck en de dootgraver van de buitenkerk wegens 't
buitenorgel te blasen. als Morlett 't selve corrigeert. betaelt
2-13-0.

GAK. OA. inv.nr. 1524.

1634 21 februari

Het jaarlijks onderhoud der orgels te Kampen wordt aanbesteed.

GAK. OA. inv.nr. 26, fol. 4.

1634-1674

Jan Morlett wordt genoemd voor het jaarlijks onderhoud van de
orgels in Boven-, Broeren- en Buitenkerk, voor 72-0-0 Car. gld.

GAK. OA. inv.nr. 1525 t/m 1538.

1639 H.V.B. organist.

H.C. Diender. *Zerkenlijst Onze Lieve Vrouwe- of Buiten-
kerk*, zerk nr. 65, Kampen 1984.

1642 Amsen Ansingh voor blaesen van Buyten orgel 4-0-0.

GAK. OA. inv.nr. 1533. Extraordinari en allerly uytgaven.

1651 Grote reparatiebeurt aan de 'Stads drie Orgelen' door Mr. Ger-
rijt Janssen Kevelham. orgelmaker. Totaal voor 300 Car. Gld.

GAK. OA. inv.nr. 1542.

1652 Het jaarlijks onderhoud van de orgels wordt opnieuw aanbesteed.

GAK. Stadsresoluties 31-1-1652.

1656 Jan Morlett III maakt een contract op met de magistraat van
Kampen voor de reparatie en verbetering van de orgels in de
Broeder- en de Buitenkerk. Vastgelegd wordt dat er een algehele
reiniging van pijpen en windladen zal plaatsvinden, er komt een
nieuwe windvoorziening en de frontpijpen worden voorzien van
bladtin. Verder wordt het orgel geïntoneerd en gestemd. In 1658
wordt aan Johan Morlet wegens het repareren van de orgelen in de
Buyten- en Broederkerk zijn laatste termijn van 250-0-0 car.
gld. betaald.

Bijkomende kosten waren 113-0-0 car. gld.

GAK. OA. inv.nr. 1549.

1696 29 juni

Johan Duyschot uit Amsterdam krijgt het onderhoud van alle
Kamper orgels voor 36 car. gld. per jaar.

GAK. OA. inv.nr. 33, fol. 106v.

1712 21 februari

Joost Dirck Jalinck krijgt voor 20 car. gld. het jaarlijks
onderhoud van de Kamper orgels.

GAK. Stadsresoluties 21-2-1712.

1726 Aantekening 'Dat de orgels in dese stadskerken worden gerepa-
reerd en voorzien'.

GAK. OA. inv.nr. 37, fol. 48v.

- 1732 21 februari
Vermeld wordt: 'dat mag worden gecontinueerd met de nodige reparatie aan de torens, kerken en de orgels...'
GAK. OA. inv.nr. 48, fol. 124v.
- 1743 Albert Antoni Hinsz, orgelmaker te Groningen, heeft het onderhoud van de orgels in de Boven-, Broeder- en Waalse kerk voor 100 car. gld. per jaar. De Buitenkerk wordt niet genoemd.
GAK. OA. inv.nr. 38. fol. 160v., 161
- 1743 5 november
Everwijn Dullingen, organist van Broer- en Buitenkerk komt te overlijden. In zijn plaats wordt tot organist aangesteld Bernhardus Bruinier. Salaris: 400 car. gld. per jaar.
GAK. OA. inv.nr. 38, fol. 161
- 1752 21 februari
Voorstel om het orgel van de Buitenkerk te laten repareren. Dat zal pas gebeuren 'So haast de financiën sulx permitteren'.
GAK. OA. inv.nr. 49. fol. 100
- 1753 14 mei
De gebarsten klok uit de Buitentoren wordt verkocht en de opbrengst bestemd voor reparatie van het orgel in de Buitenkerk.
GAK. OA. inv.nr. 622 en 623
- 1754 Aan Albert Antoni Hinsz werd opdracht gegeven het orgel in de Buitenkerk geheel te restaureren en in een nieuwe kas te plaatsen, ontworpen door G. Stromberg. Hinsz gebruikte veel materiaal uit het oude orgel, maar er kwamen ook enkele nieuwe stemmen bij. De windladen en de vier blaasbalgen werden nieuw(1). Januari 1755 ontvangt hij het restant van zijn arbeidsloon, zijnde 550 guldens(2). In de kleppenkast van de beide door hem gemaakte manualen staat: Anthoni Hinsz, orgelmaker
Groningen, me fecit 1754(3)
De dispositie luidde(4):
<u>Onder manuaal:</u>	<u>Boven manuaal:</u>	<u>Pedaal:</u>
7 stemmen	10 stemmen	eene stem
Praestant 8v	Octaav 4v	Trompet 8v
Quintad. 16-	Holpijp 8-	
Fluitdoes 8-	Quintadene 8-	
Octaav 4-	Fluit 4-	
Speelfluit 4-	Super Oct. 2-	
Mixtuur 6st	Gemshoorn 2-	
Scharp 3.4	Ged. Quint 3-	
	Sexquialt. 2.3st	
	Cornet 3-	
	Trompet 8v	
1. GAK. OA. inv.nr. 622, fol. 29, 32v en 33r+v.
 2. GAK. OA. inv.nr. 39, fol. 125v.
 3. AOK. inv.nr. 1858 (gegevens orgel)
 4. J. Hess. *Dispositien der merkwaardigste Kerk Orgelen.* enz.. 1774, pag. 46: 'Het Orgel in de Buytenkerk, met twee Hand-Clavieren en een Pedaal van een stem, heeft 18 stemmen.
- 1790 Willem van Heerde huurt een plaats 'onder 't orgel'.
AOK. inv.nr. 158 (Kasboek 1781-1809)

1809-1810

Op 17 maart 1809 werd door koning Lodewijk Napoleon de Buitenkerk toegewezen aan de katholieken van Kampen. Op 7 augustus werden de sleutels overgedragen aan pastoor B. Doorenweerd. Onmiddellijk begon men met de werkzaamheden om de kerk in te richten voor de r.-k. eredienst. Ondanks het feit dat pastoor Doorenweerd vaak uitvoerige informatie geeft over allerlei zaken, vertelt hij niets over de situatie van het orgel bij de overdracht van de kerk. Er moest bij het orgel plaats zijn voor het zangkoor en daarom werd het orgel op een oxcaal geplaatst.

Oxcaal: 23 sept. 1809: 'aan het werkvolk dat snags heeft door-gewerkt met het heywerk onder de graaven voor het oczaal f 6-15-0'(1). Het ontwerp van het oxcaal was van Johan Figghe, uitvoerder was timmerman B. Leembroek. Totale kosten f 2700,00.

Orgel: Het kerkbestuur nam contact op met orgelmaker L. van de Brink uit Amsterdam en reeds in augustus 1809 gingen kisten met orgelpijpen met het beurtschip naar Amsterdam. Van de Brink stuurde in oktober een tekening van de nieuwe orgelkas (kosten f 1200,00)(2) waaraan door baas Figghe enige verbeteringen werden aangebracht. Deze tekening werd met het getekende contract teruggezonden(3). Dan duurt het tot mei 1810 voor we weer iets vernemen over de werkzaamheden. Pastoor Doorenweerd is naar Amsterdam geweest in verband met de kwestie van het niet meer mogen begraven in de kerk en hij logeerde bij de paters franciscanen aan het Waterlooplein. Met hetzelfde schip als waarmee hij op huis aan zeilde komt ook de orgelkas in Kampen aan: '... zo dat wij den 12. na den middag weder te Kampen aankwamen, met de kast van het orgel, die in die week door de Timmerman, die deselve vervaardigd had, in elkaar werd gezet'(4). Het werk ging verder en in juni werd het schilderen en vergulden van de kas aangenomen door schildersbaas Berber voor f 125,00(5). In juni kwam ook de orgelmaker naar Kampen met het orgelwerk om het in orde te brengen. In september schiet het werk al op: Het orgel begon nu al met enige registers te spelen, nadat op den vierden van Herfstmaand (september) de W.E.H.W.G. heer A.P. de Braconier de eerste pijp gezet en W.G. heer B. Kesselaar den eersten toon gegeven had(6). Ook de zangers van de beide koren werden uitgenodigd om het bijna voltooide orgel te komen bezichtigen en het 'eens te beproeven'(7). Kosten oxcaal f 2700,-, kosten reparatie en uitbreiding orgel f 1600,- en schilderwerk f 275,-(8).

AOK. (1) inv.nr. 159 (Kasboek 1809-1810); (2) inv.nr. 195 (Notulen Kerkbestuur 1809-1839. blz. 14); inv.nr. 54 (Dagboek past. Doorenweerd, dl. I, blz. (3) 73-74. (4) 136. (5) 170. (6) 204 en (7) 217); (8) inv.nr. 1803

1810 De Dispositie luidt dan:

<u>Groot manuaal:</u>	<u>Klein manuaal:</u>	<u>Pedaal:</u>
1 Prestant 8v	1 Spitsfluit 4v	Aangehangen.
2 Bourdon 8	2 Prestant 4-	twee handcl.
3 Octaaf 4-	3 Holpijp 4-	vier blaasb.
4 Fluit 4-	4 -	tremulant:
5 Mixtuur 3.4	5 Woudfluit 2	koppeling;
6 Quintad. 3.4st	6 Fluit alleen	afsluiting;
7 Cornet 3-	voor de twee	ventiel
8 Quintfluit 2-	bovenste oct.	
9 Octaaf 2-	7 Sexqualt. 3.4st	
10 Trompet 8-	8 Superoctaaf 2v	

Manuscript Broekhuizen. Ned. Ver van Muziekgesch.

- 1810 24 oktober
 Feestelijke ingebruikname van de kerk. Dat men er niet een eigen parochie-gebeuren van maakte, maar ook een stadsgebeuren, moge blijken uit het feit dat er stoelen uit de St. Nicolaas- of Bovenkerk werden geleend en dat de 'Stads-Organist Van der Dussen verzocht was eene musicale Misse te spelen en voor die dag het koor te besturen'.
 AOK, inv.nr. 54 (Dagboek Dooreuweerd, dl. I, blz. 259).
- 1810 Adema vermeld in zijn rapport dat H.E. Freytag aan het orgel gewerkt zou hebben. Hij geeft echter geen bron voor dit gegeven.
 AOK, inv.nr. 1858 (gegevens orgel)
- 1811 5 maart
 Twee brieven aan de orgelmaker, een per schip en een per post, inhoud onbekend.
 AOK, inv.nr. 160 (Kasboek 1810-1827, blz. 16)
- 1811 29 juni
 Een brief aan de orgelmaker, inhoud onbekend.
 AOK, inv.nr. 160 (Kasboek 1810-1827, blz. 16)
- 1811 13-16 juli:
 Betaald aan de orgelmaker voor reparatie en stemmen f 29,00. Dirk Stevens, blaasbalgtrapper, helpt vier dagen bij de reparatie van het orgel.
 AOK, inv.nr. 160 (Kasboek 1810-1827, blz. 16)
- 1811 5 september
 Op het orgel staat een 'zonneklok' die ook in het Reglement voor de koster genoemd wordt:
 Art. 12: Hij zal verplicht zijn het Horlogie voor het orgel op de kerk en feestdagen aan de gang te maken ... Het zal deze klok zijn die gerepareerd wordt door Jourt de Vries voor f 2.00.
 AOK, inv.nr. 54 (Dagboek Dooreuweerd, dl. I, blz. 240)
 AOK, inv.nr. 160 (Kasboek 1810-1827, blz. 17)
- 1813 30 oktober
 Brief aan de orgelmaker te Amsterdam, inhoud onbekend.
 AOK, inv.nr. 160 (Kasboek 1810-1827, blz. 57)
- 1819 3 juni
 Reparatie van het orgel door A. van Gruisen f 78-10-0.
 AOK, inv.nr. 178 (Kasboek 1819-1824, blz. 15)
- 1825 6 oktober
 Aan de orgelmaker Van Gruysen voor reparatie f 20.00.
 AOK, inv.nr. 179 (Kasboek 1824-1831, blz. 36)
- 1827 15 augustus
 W. van Gruisen voor stemmen f 15-25-0.
 (W. van Gruysen is een zoon van A. van Gruysen.)
 AOK, inv.nr. 179 (Kasboek 1824-1831, blz. 76)
- 1829 3 oktober
 Stemmen van het orgel door Van Gruisen.
 AOK, inv.nr. 179 (Kasboek 1824-1831, blz. 109)

- 1846 Twee nieuwe kolommen onder het orgel f 150.00.
Bedoeld zullen zijn twee nieuwe kolommen onder het oxcaal waar het orgel opstond.
AOK. inv.nr. 239 (Register Memoriale. blz. 9)
- 1847 2 maart
De heer Naber, orgelmaker te Deventer, wordt aangeschreven om zo spoedig mogelijk met de restauratie van het orgel te beginnen.
Begroot op f 150.00.
AOK. inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur 1840-1861)
- 1847 5 mei
Reparatie en stemmen van het orgel door Naber f 180,00.
AOK. inv.nr. 162 (Kasboek 1846-1857)
- 1852 18 mei
Stemmen van het orgel door Naber f 15,00.
AOK. inv.nr. 162 (Kasboek 1846-1857)
- 1854 6 november
Zwier van Dijk voor reparatie aan het orgel f 2.00.
AOK. inv.nr. 162 (Kasboek 1846-1857)
- 1857 27 maart
Inventaris der, aan de parochiale kerk van de H. O.L.Vrouw Hemelvaart te Kampen toebehorende voorwerpen, enz. enz.
afd. IV: verschillende goederen: twee orgels (met het tweede orgel is het orgel in de schuilkerk bedoeld, dit is echter nooit in de O.L.Vrouwekerk geplaatst geweest, maar stond nog in de gesloten schuilkerk en was dus eigendom van de parochie).
AOK. inv. nr. 187 (inventarissen. pakket)
- 1857 juni/juli
Orgelmaker Van Dijk krijgt f 100,00 extra voor het naar achteren verplaatsen van het orgel op het oxcaal omdat de ruimte voor het zangkoor te klein is. Het werk wordt wat te duur en daarom mag hij alleen het noodzakelijkste herstellen. Hij zal nu o.a. de blaasbalgen repareren en de rest uitstellen tot volgend jaar(1). In de kerkbestuursvergadering van 21 oktober 1857 wordt de penningmeester gemachtigd aan orgelmaker Van Dijk f 300.- uit te betalen. De kwitantie is gedateerd 22 mei 1858(2).
Bij dit werk wordt hij geholpen door:
Derk Hennephof timmerman
werkzaam bij H. Plos 1857(3) (rechts naast het klavier)
(1) AOK. inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur 1840-1861)
(2) AOK. inv.nr. 1845 (gegevens orgel)
(3) AOK. inv.nr. 1868 (gegevens orgel)
- 1858 Voor het stemmen van het orgel door Z. v. Dijk f 15,_.
AOK. inv.nr. 1845 (gegevens orgel)
- 1858 3 juni
K. v. Hulst repareert aan het orgel voor f 2,75.
AOK. inv.nr. 1846 (gegevens orgel)
- 1862 In de kerk staat een orgel met 18 stemmen.
AOK. inv.nr. 155 (Inventaris parochie, 1862. afd. III, nr. 11)

ONTVANGEN

van het Parochiaal Kerkbestuur te Kampen
de som van *Drie honderd Gulden Ned. Court.* voor reparatie en in orderbrenging van het orgel in de Parochiekerk, alhier.

Kampen den 22 Mei 1858.

Zegge f 300.—

Z. Van Dijk.

Kwitantie van Zwier van Dijk uit 1858 (AOK)

1863-1866

Jaarlijks stemmen van het orgel door Van Dijk. f 15.00.
AOK, inv.nr. 163 (Kasboek 1861-1869)

1868 27 maart

De voorzitter brengt in de kerkbestuursvergadering ter tafel, dat er in het orgel nog verscheidene registers zijn, welke tot nu toe ongebruikt zijn gebleven. Men besluit het in orde te laten maken. Kosten f 300.00.

AOK, inv.nr. 197 (Notulen Kerkbestuur 1862-1883)

1871-1882

Jaarlijks stemmen van het orgel door Z. van Dijk. f 15.00.
AOK, inv.nr. 164 (Kasboek 1870-1882)

1874-1875

Op 3 juli 1874(1) vond de aanbesteding plaats van een nieuwe 'tribune' onder het orgel. Het ontwerp was van architect A. Tepe(2) en het werd gegund aan G.J. Laarman voor f 1074,00. Een en ander was het gevolg van het feit dat de Gemeente Kampen toestemming verleende om de doorgang tussen kerk en toren weer open te maken en de windvoorziening van het orgel in de toren te plaatsen. Hiervoor moest het orgel geheel gedemonteerd worden, het oude oxcaal afgebroken en het nieuwe weer worden opgebouwd. Januari 1875 werd aan Van Dijk f 164,85(3) betaald. In februari werd gemeld dat de begroting met f 270.00 was overschreden wegens het vele extra werk.

Diverse medewerkers lieten hun sporen achter(4):

1874 'W.J. Laarman, 17 dec. 1874 is het nieuwe chor gemaakt. De Aannemer G.J. Laarman' (onderzijde pedaalpodium).

1875 'Derk Hennephof (timmerman) en B. Breyinck en H.J. Dieters (organist) 14 mei 1875' (staat op rechtse kastdeur)

AOK, (1) inv.nr. 197 (Notulen Kerkbestuur 1862-1883); (2) inv.nr. 1855 (gegevens orgel); (3) inv.nr. 164 (kasboek 1870-1882); (4) inv.nr. 1857 (gegevens orgel)

1876-1882

Stemmen van het orgel door Van Dijk.
AOK, inv.nr. 164 (Kasboek 1870-1882)

Kampen, den *zaterdag* 1890

NOTA

Voor de *R.C. Kerk te Kampen*

van **J. PROPER,**
Kerkorgelfabrikant, = KAMPEN.

Voor het stemmen en jaarlijksch
onderhoud van het Kerkorgel

in dank *volgens*
in 1900

de Somma van *15*

Weled. Heer!

Bovenstaande heb ik het genoegen Uweled. de rekening over 1900 aan te bieden,
niet twijfelende of dezelve zal accoord bevonden worden.

Verblijve onder minzame aanbeveling met de meeste Hoogachting

Uweled. dw. dr.

J. Proper

1883 17 oktober

De voorzitter van het kerkbestuur deelt mee dat het orgel wel eens mag worden schoongemaakt en dat er ook enige reparaties zijn. Orgelmaker van Dijk voor reparatie f 250,00.

AOK, inv.nr. 197 (Notulen Kerkbestuur 1862-1883); inv.nr. 239 (Register Memoriale, pag. 35)

1898 2 maart

De voorzitter deelt aan het kerkbestuur mee, dat aan het orgel noodzakelijke reparaties zijn. Door orgelmaker Proper worden de onkosten geschat op f 170,00.

AOK, inv.nr. 198 (Notulen Kerkbestuur 1884-1940)

1901-1921

Jaarlijks stemmen van het orgel door Proper.

AOK, inv.nr. 1847 (gegevens orgel)

1913 Er worden drie staande, houten engelen met vleugels en ba-zuin van het orgel verwijderd en verkocht. Er werden in dat jaar een aantal 'overtollige' goederen verkocht, zoals kasten, balk-sleutels, doopvont enz. De totale opbrengst was f 931,08.

Mededeling van oud-kerkmeester H. Th. Keijzer.

AOK, inv.nr. 238 (Register Memoriale, afd. III, 1913)

1915 februari

Proper hersteld orgel en blaasbalgen voor f 280,00.

AOK, inv.nr. 166 (Kasboek 1912-1923)

1922 sept./okt./dec., 1923

Vergunning van B. en W. van Kampen om een electromotor van één paardekracht in de toren te plaatsen, die zal dienen voor wind-toevoer van het orgel, in 1923 in gebruik genomen. Het Bisdom verleende tevens machtiging om het orgel te laten schoonmaken en waar nodig te herstellen. Totale kosten f 1053,40. Het werk werd door Proper uitgevoerd.

AOK, inv.nr. 1857 (gegevens orgel)

AOK, inv.nr. 166 (Kasboek 1912-1923)

1932 Correspondentie met de heer J. Adema te Amsterdam over ver-andering en/of restauratie van het orgel.

AOK, inv.nr. 1858 (gegevens orgel)

1934 15 april

Stemmen van het orgel door Van Loghem.

AOK, inv.nr. 167 (Kasboek 1924-1934)

1939 augustus

Beslissing van de Rijkscommissie voor de Monumentenzorg: 'Het orgel in de O.L.Vrouwekerk te Kampen behoort tot de kunstwerken, die bescherming zullen genieten tegen vordering om versmolten te worden voor militaire doeleinden'. Met bijbehorende oorkonde, die tot 1964 bij het orgel hing.

AOK, inv.nr. 1859 (gegevens orgel)

1940 16 september

Machtiging van het Bisdom tot het doen van reparaties aan het orgel tot een bedrag van f 400,00.

AOK, inv.nr. 1860 (gegevens orgel)

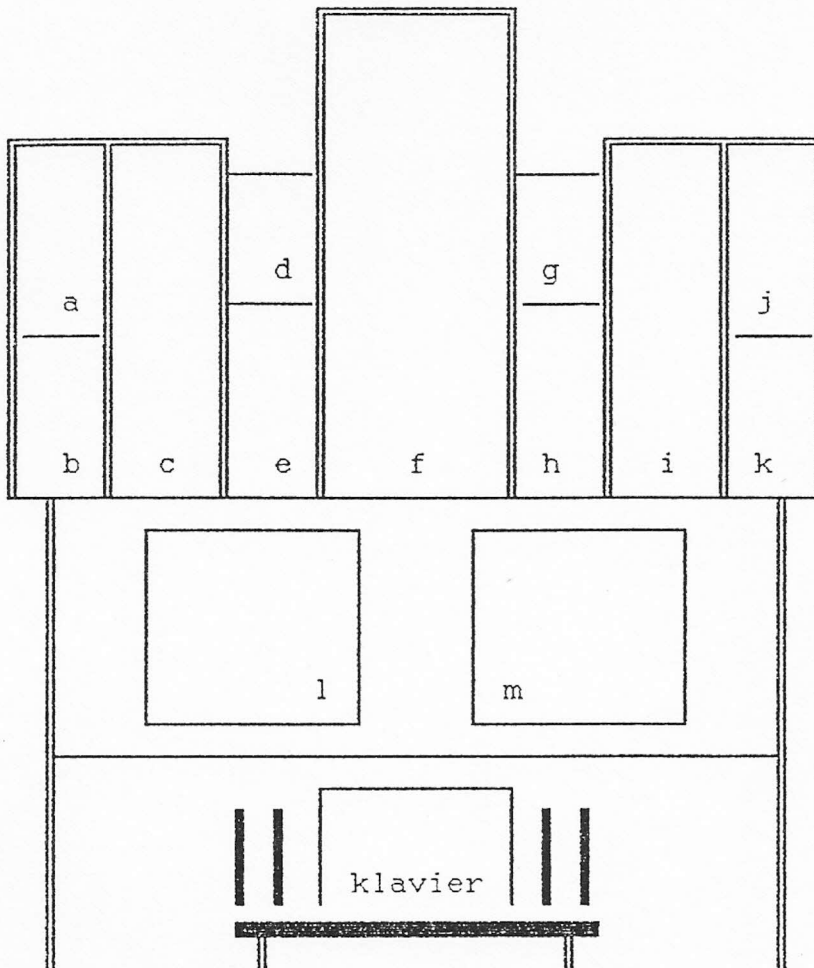
- 1941 Pijp Groot C vermeldt:
 Anno Domini 1941. Jozeph Adema
 fabicius Amstelodamenses me rest(1)
 Adema vermeld in zijn rapport dat het pedaalwelbord is gemaakt
 van een eikehouten schot met teksten van de Geloofsbelijde-
 nis(2). Dit schot hangt nu in het Noorderportaal. De tekst
 luidt: almachtige Schepper d
 aerden en in Jesum Christi
 gheboren Zone Onzen Heere die
 der Geest geboren uit de ma
 de heeft onder Pontio Pilato
 (1) AOK, inv.nr. 1865 (gegevens orgel)
 (2) AOK, inv.nr. 1858 (gegevens orgel)
- 1941 Stemmen van het orgel door Adema, f 30,80.
 AOK, inv.nr. 168 (Kasboek 1935-1946)
- 1943 februari
 Stemmen van het orgel door Adema, f 40,90.
 AOK, inv.nr. 168 (Kasboek 1935-1946)
- 1944 januari
 Betaalde rekening van Adema van f 43.50.
 AOK, inv.nr. 168 (Kasboek 1935-1946)
- 1945 februari
 Betaalde rekening van Adema f 43.50.
 AOK, inv.nr. 168 (Kasboek 1935-1946)
- 1945 november
 Rekening van J. van Putten te Kampen voor reparatie en stemmen
 van het orgel f 25,10.
 AOK, inv.nr. 1848 (gegevens orgel)
- 1962 23 mei
 Brief van het Ministerie van O.K. en W over de toestand van het
 orgel. met name de windlade.
 AOK, inv.nr. 1861 (gegevens orgel)
- 1962 15 juni
 Brief van het Gemeentebestuur van Kampen aan het kerkbestuur
 over het al of niet restaureren van het orgel.
 AOK, inv.nr. 1861 (gegevens orgel)
- 1964-1976
 Oktober 1963 werd de kerk wegens gevaar voor vallende stenen
 gesloten. Er werd in de tuin van de pastorie, Burgwal 105, een
 Noodkerk gebouwd die tot eind 1975 dienst zou doen. Hierin vond
 een deel van de inventaris van de kerk een plaats. Het orgel
 bleef achter, wachtend op wat komen zou. Er zou al gauw wat
 gebeuren. In januari 1964 werd door het kerkbestuur aan de Firma
 Vermeulen te Alkmaar de opdracht met voorwaarden verstrekt voor
 demontage en opslag van het orgel. Het zou nog tot mei duren
 voor met het werk werd begonnen. Van 11-23 mei werd het orgel
 geheel gedemonteerd en opgeslagen op de zolder van de toenmalige
 Jeugdherberg, thans Gemeentelijke Muziekschool. Een leuke vondst
 was de klok die in 1811 genoemd wordt. De opslagruimte was niet
 afdoende beschermd en er werden vernielingen aangericht en

pijpwerk door elkaar gegooid. Het orgel werd toen naar de werkplaats van de Firma Vermeulen te Alkmaar getransporteerd. Intussen kwam ook het overleg op gang over restauratie van het orgel met het Ministerie van C.R.M. Het is immers een orgel met een rijke historie. Juni 1974 diende de Firma Vermeulen een Begroting in, waarop later nog een aanvulling volgde. Genoemd werd: algehele restauratie met inbegrip van het vrije pedaal (thans achter het orgel geplaatst)(1) met Subbas 16', Prestant 8' en Trompet 8'. Restaureren en beplakken van de frontpijpen; restauratie en veranderen orgelkas (het onderstuk werd smaller gemaakt); herstel van de klaviatuur en het weer aanbrengen van de schuifkoppel en levering van een aantal nieuwe frontpijpen voor niet-sprekende velden. Door de heer G. de Wit uit Waddinxveen werd nieuw snijwerk gemaakt (snijwerk wat in het front de velden onder en boven afsluit). In verband met de officiële opening van de kerk in september 1976 komt de hele zaak in tijdnood. Eindelijk, in de week van 5-9 april 1976 werd begonnen met de opbouw van de orgelkas. Nu kon er ook met het schilderwerk begonnen worden, wat uitgevoerd werd door de Firma Slik uit Kampen. Vooral het vergulden van al het nieuwe snijwerk, de oude zonneploek en de wangstukken was een tijdrovende bezigheid. De Firma Vermeulen zorgde intussen voor het binnenwerk van het orgel en wat daar al zo bij komt. Op 5 juli werd begonnen met het intoneren. Als laatste werden de niet-sprekende pijpen geplaatst in de velden links en rechts boven het klavier. Deze waren aangebracht om het onderstuk van het orgel minder hoog te laten lijken(2). Op donderdag 16 september werd de kerk tijdens een feestelijke viering weer in gebruik genomen. Het orgel werd bespeeld door J.J. van der Harst, adviseur bij de restauratie. 's Avonds om 20.00 uur was er een orgelconcert dat ook door Van der Harst werd verzorgd(3).

(1) *250 jaar orgelmakers Vermeulen, 1730-1980*. J. Vermeulen. Alkmaar, 1980. pag. 110-11.

(2) AOK, inv.nrs. 1860-1876 (gegevens orgel)

(3) AOK, inv.nr. 1887 (Programma ter gelegenheid van de officiële opening van de O.L.Vrouwe- of Buitenkerk, 16 september 1976, blz. 7)

DE ORGELPIJPEN

Overzicht van de verschillende tijdsperioden van het pijpwerk:

De pijpen in de frontvelden:

- a: 7 niet-sprekende pijpen uit 1975
- b: 9 niet-sprekende pijpen uit de 16e eeuw
- c: gedeeltelijk 16e eeuws pijpwerk
- d: 7 niet-sprekende pijpen uit 1975
- e: gedeeltelijk 16e eeuws pijpwerk
- f: gedeeltelijk 16e eeuws pijpwerk
- g: 7 niet-sprekende pijpen uit 1975
- h: gedeeltelijk 16e eeuws pijpwerk
- i: gedeeltelijk 16e eeuws pijpwerk
- j: 7 niet-sprekende pijpen uit 1975
- k: 9 niet-sprekende pijpen uit de 16e eeuw
- l: niet-sprekende pijpen uit 1975
- m: niet-sprekende pijpen uit 1975

Hoofdwerk:

Prestant 8'	16e en 17e eeuw. a uit 1975
Quintadeen 16'	uit 1754
Fluit douce 16'	uit 1754, met pijpen van ouder materiaal
Octaaf 4'	16e en 17e eeuw
Speelfluit 4'	uit 1754, met pijpen van ouder materiaal
Mixtuur	1975, Vermeulen
Scherp	1975, Vermeulen

Positief:

Cornet disc. 3 st.	17e eeuw
Holpijp 8'	16e en 17e eeuw
Quintadeen 8'	16e en 17e eeuw en 1975. Vermeulen
Octaaf 4	16e en 17e eeuw
Fluit 4	16e en 17e eeuw. hoeden en roeren 19e eeuw
Gedaktquint 3'	1975, Vermeulen
Gemshoorn 2'	1975, Vermeulen
Octaaf 2'	1975, Vermeulen
Sexquialter	17e eeuw en 1975, Vermeulen
Trompet 8'	16e en 17e eeuw

Pedaal:

Subbas 16'	19e eeuw
Octaaf 8'	19e eeuw en 1975, Vermeulen
Trompet 8'	1975, Vermeulen

Het orgel heeft 2 afsluiters. een tremulant, een schuifkoppel-
hoofdwerkpositief en een koppel pedaal-hoofdwerk.

Uitgebreide technische informatie treft men aan in het
artikel van O.B. Wiersma. Het orgel in de Buitenkerk te
Kampen, in: *Visitatio Organum*. Afscheidsbundel Prof. M.A.
Vente, 1980, blz. 587-602.

1987 nov./dec

Reparatie en stemmen van het orgel door de firma Flentrop. Het
is de eerste groot-onderhoudsbeurt na de restauratie.
AOK, inv.nr. 1882 (gegevens orgel)

*Enige verdere gegevens*Versiering orgel

Uit het vorenstaande weten we dat op het orgel eens het wapen van de
stad Kampen prijkte en dat dit vermoedelijk in 1754 werd vervangen
door een zonneklok. toen het orgel door A.A. Hinsz verbouwd werd. In
de 18-eeuw kwamen klokken op orgels in de mode. Aardig is dat bij de
demontage van het orgel in 1964 tussen allerhande rommel deze 'zonne-
klok' werd aangetroffen, zonder uurwerk. De gevonden klok werd geres-
taureerd en van een nieuw uurwerk (op batterij) voorzien en weer
geplaatst op de middentoren. Aan weerszijden kwam op de zijtorens een
hedendaagse betonnen tuinvaas. waarop een houten deksel; nergens
waren oude exemplaren te krijgen en alleen de klok op de middentoren
was te kaal.

Het gegeven dat in 1913 drie houten engelen met bazuin van het orgel
werden verwijderd stelt ons voor het probleem dat niet bekend is
wanneer deze drie engelen er op geplaatst zijn en ook dat we de
redenen niet weten waarom ze zijn verwijderd.

De beide wangstukken die links en rechts de bovenkas sieren zullen
uit de tijd van Hinsz zijn. De linker is versierd met viool en
strijkstok, een fluit en een muziekpartituur. De rechter heeft een
trompet en een hoorn als versiering. De voor de frontpijpen geplaat-
ste sierstukken zijn alle nieuwe. Van de oude bleef niets (in Kampen)
bewaard.

Wel bewaard bleef het oude pedaal, dat thans een plaatsje in de archiefruimte van de kerk gevonden heeft. Bewaard en herplaatst werd ook de boekenmolen voor de grote muziekboeken van het zangkoor. Deze werd eerst vervangen door een demonteerbare aluminium boekenmolen, die echter niet voldeed. Daarom werd de 19e eeuwse lessenaar, na geschilderd te zijn in de kleur van het orgel, weer in ere hersteld.

Muziekboekenkast

In de archiefruimte staat ook de muziekboekenkast die tot 1964 tegen de linker zijkant van het orgel stond. Deze kast werd begin 19e eeuw gemaakt en heeft in de deuren en zijkanten uitneembare houten panelen waarachter zich fijn gaas bevindt. De vroegere indeling voor het opbergen van de muziek is niet bewaard gebleven. De kast is nog wel in gebruik voor het bewaren van muziekboeken, nu echter van die muziek die niet meer 'van deze tijd' is. Het oudste muziekboek is uit 1876, het is de Missa Exultet van Francisco Witt, Opus IX.

Het orgel na de restauratie (foto firma Vermeulen)

BLAASBALGTRAPPERS 1810-1923*Derk Stevens* 1810-1837

Juli 1810 werd hij in deze functie benoemd. Hij kreeg hiervoor als betaling vrij wonen. Later wordt dat veranderd in een jaarloon van f 50,00 per jaar.

AOK. inv.nr. 195 (Notulen Kerkbestuur 1809-1839, blz. 25);
inv.nr. 160 (Kasboek 1810-1827) en inv.nr. 161 (Kasboek 1828-1845).

Jacobus Werner 1838-1853

De eerste betaling aan hem als blaasbalgtrapper begint december 1838. Bij zijn overlijdensdatum op 27 februari 1853 staat vermeld: musicus.

AOK, inv.nr. 161 (Kasboek 1838-1845); inv.nr. 203 (Overledenen 1846-1861)

De weduwe van Jacobus Werner 1853-1856

Zij wordt betaald vanaf 6 maart 1853 tot 4 oktober 1856.

Op 1 april 1857 kreeg zij ontslag.

AOK. inv.nr. 162 (Kasboek 1846-1857); inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur

G. J. Dieters 1856-1857

Hij werd op 12 november 1856 benoemd tot blaasbalgtrapper, en het kasboek vermeld: 31 dec. sal. orgeltrappen f 6,25.

AOK. inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur 1840-1861); inv.nr. 162 (Kasboek 1846-1857)

G. Vreenegoor 1858-1869

In de kerkbestuursvergadering van 13 maart 1857 werd het voorstel gedaan om onderkoster Vreenegoor wegens zijn hoge leeftijd eervol te ontslaan per 1 april 1857 en hem dan te benoemen als orgeltrapper tegen een tractement van f 50,- per jaar. Volgens aanwezige kwitantie begint hij op 1 januari 1858 als blaasbalgtrapper en wordt hij betaald over de jaren 1861-1869.

AOK. inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur); inv.nr. 1850 (gegevens orgel); inv.nr. 163 (Kasboek 1861-1869)

G. van Hulzen 1870-1901(?)

Voor het eerste halfjaar van 1870 wordt hij met name vermeld als blaasbalgtrapper, daarna is het alleen: betaald voor blaasbalgtrappen. Volgens de notulen van 20 december 1870 neemt hij 'dit postje' officieel aan.

AOK. inv.nr. 164 (Kasboek 1870-1882); inv.nr. 197 (Notulen Kerkbestuur 1862-1883)

In de Notulen Kerkbestuur wordt verder niets vermeld over deze functie en de Kasboeken 1883-1900 ontbreken.

J. van Hulzen 1901(?) - 1923

Rekening van J. van Hulzen voor een jaar 'balg' trappen over 1901. Daarna wordt wel de functie vermeld maar zonder naam.

AOK. inv.nr. 1851; inv.nr. 165 (Kasboek 1900-1911); en inv.nr. 166 (Kasboek 1912-1923)

Vanaf 1923 werd de windtoevoer geregeld via een één-pk windmotor en behoorde het blaasbalgtrappen tot het verleden. (AOK. inv.nr. 1857).

DE ORGANISTEN VANAF 1810

Wilhelmus Johannes Hemink 1810-1848 (geschreven: Willem Imming)

Geboren 2 februari 1793 en ingeschreven in het Doopboek van de Patersstatie(1). Juli 1810 besloot het Kerkbestuur 'de jongeling W.J. Hemink tot organist te benoemen(2). Vanaf februari 1835 was hij tevens koster. Om enige hulp te hebben bij beide functies moest hij ook enige leerlingen orgelless geven. Hij bleef organist tot eind 1848(3).

(1) AOK, inv.nr. 736 (Doopboek Patersstatie 1687-1831)

(2) AOK, inv.nr. 54 (Dagboek Doorenwaard, dl. I, blz. 206-207)

(3) AOK, inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur 1840-1861. 30 oktober 1848)

A.F. Hendriks 1849-1856

De Notulen van 3 oktober 1848 vermelden: ...om de muziekmeester A. Hendriks voor zijn bijzondere muzyk orgelspelen ... een geldelijke subsidie te verlenen. Dit werd toegestaan. Maar reeds in de vergadering van 30 oktober werd besloten hem met ingang van 1 januari 1849 tot vaste organist te benoemen. Hij bedankt in oktober 1856 wegens vertrek naar elders(1).

AOK, inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur 1840-1861)

Hermanus Theodorus Breyinck 1856-1861

Geboren te Zwolle 10 januari 1825(1). In de vergadering van het Kerkbestuur van 12 november 1856 werd medegedeeld dat 'de heer Th. Breyinck de betrekking als organist met behulp van de heer G.J. Dieters op zich heeft genomen' en 6 februari 1857 werd gezegd: tegen een salaris van f 200, later werd dit verlaagd tot f 150, (2). Hij overleed 8 december 1861(3).

(1) AOK, inv.nr. 217 (Parochieregister 1860, blz. 25)

(2) AOK, inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur 1840-1861)

(3) AOK, inv.nr. 204 (Overledenen 1861-1876)

*Ontoerangen van het Bestuur der O.L. Vrouwekerk
achier
de Somma van ~~vijs~~ en ~~Twentig~~ ~~Gulden~~
voor halfjarig honorarium der betrekking als Organist
verschenen op hofden. ~~1~~
Kampen den 1sten Julij 1858
G. J. Dieters
Theor. Breyinck*

Gezamenlijke kwitantie van H.Th. Breyinck
en G.J. Dieters. 1858 (AOK).

Gerhardus Johannes Dieters 1861-1884

Geboren 25 januari 1822. Op latere leeftijd woont hij aan de Oudestraat en is van beroep horlogemaker(1). Vele jaren werd door hem een pendule in de kerk opgewonden. de klok op het orgel. Na het overlijden van zijn compagnon werd hij de vaste organist. Hij overleed 2 februari 1884(2).

(1) AOK. inv.nr. 217 (Parochieregister 1860. blz. 45.)

(2) AOK. inv.nr. 205 (Overledenen 1877-1909)

Hermanus Johannes Dieters 1884-1927

Geboren 26 maart 1855 als zoon van G.J. Dieters(1). Hij viert in 1924 zijn 40-jarig jubileum als organist. Juni 1927 werd voor hem pensioen aangevraagd(2). Hij overleed 21 december 1932 te Achterveld(3).

(1) AOK. inv.nr. 217 (Parochieregister 1860. blz. 45)

(2) AOK. inv.nr. 198 (Notulen Kerkbestuur 1884-1940)

(3) AOK. inv.nr. 206 (Overledenen 1909-1950)

Frans van de Werdt 1927-1963-(1967)

Geboren 26 oktober 1900(1). 23 September 1926 werd hij hulporganist(2). Eind 1927 werd hij vaste organist. 1 Januari 1967 nam hij afscheid van zijn functie in de Noodkerk aan de Burgwal. Niet aan het orgel maar aan het harmonium. De O.L.Vrouwekerk was wegens restauratie gesloten en het orgel gedemonteerd. Hij overleed 2 februari 1974

(1) AOK. (inv.nr. 239 (Register Memoriale, bidprentje)

(2) AOK. inv.nr. 198 (Notulen Kerkbestuur 1884-1940)

Ton van den Berg 1976-....

Geboren 23 maart 1956. December 1973 werd hij organist in de Noodkerk (gebouwd in de tuin van de pastorie, Burgwal 105) en vanaf Kerstmis 1975 in de O.L.Vrouwekerk waar hij tot september 1976 speelde op een elektronisch orgel. daarna op het gerestaureerde Hinszorgel. dat op 16 september 1976 weer in gebruik werd genomen. Na de muziekschool in Kampen gevolgd te hebben ging hij naar het Conservatorium in Zwolle. waar hij in 1984 slaagde voor zijn orgelstudie.

*De Heeren Regenten van
De Lieve Vrouwekerk
Kampen Van P. J. Dieters' debet
voor het opwinden van een Pendule van
den 2 Januarij 1858 tot Januarij 1859 / 3 0.0
Voldaan. P. J. Dieters
1859*

Kwitantie van G.J. Dieters voor het opwinden van de klok (AOK)

DE ORGELS VAN DE VOORMALIGE SCHUILKERKEN

St. Nicolaas (pastoorsstatie) 1682-1857

Hoewel de beide Kamper schuilkerken niet meer bestaan, willen we hier toch ook aandacht aan besteden, omdat in beide kerkjes een Hinszorgel heeft gestaan.

Na de woelige tijden van reformatie en beeldenstorm was het de katholieken verboden hun godsdienst te beleven. Rondtrekkende priesters zorgen af en toe voor een beetje geestelijk leven. Zij vonden meestal onderdak bij de katholiek gebleven voorname families. Na de franse bezetting in 1672 was er misschien iets van een tolerante geest blijven hangen en kwam er iets meer vrijheid. In 1682 kocht pastoor Theodorus Voorst(1) een huis op de Burgwal, genaamd 'De drie Schelvisse' en stichtte daar op de eerste verdieping een schuilkerk onder het patronaat van St. Nicolaas. In 1752 vroeg en kreeg pastoor Gerhardus Mulders toestemming van het stadsbestuur om een orgel in zijn kerk te mogen plaatsen(2). Het werd gebouwd door Albert Anthoni Hinsz. Het getekende contract bleef bewaard en ook de lijst van intekenaren. Het orgel deed dienst tot 31 december 1856 toen de pastoorsstatie werd gesloten. De inventaris werd toegewezen aan de nieuw opgerichte parochie IJsselmuiden. De parochie Kampen 'kocht' orgel en en altaar terug van de parochie IJsselmuiden. Kerk en pastorie bleven eigendom van de parochie Kampen. December 1859 werden kerk en pastorie verkocht voor f 5091.00.(3) Eind 1863 werd het orgel verkocht naar Arnhem. Naspeuringen daar bleven zonder resultaat. De kerk werd later onderdeel van een stalhouderij en daarna van een garage. In 1984 werd het inwendig nog als kerk herkenbare gebouw gesloopt in verband met de bouw van een nieuw verpleeghuis. De pastorie is het huidige pand Burgwal 57.

(1) J.H.P. Ennema. Het schuilkerkje aan de Rijnvischgang (1682-1857), in *Kamper Almanak 1941-42*, pag. 180-210.

(2) Een Resolutie uit 1752 zegt hierover: 'de vraag of het nieuwe orgel in de Roomsche Kerk in de Rijnvischgang met voorkennis van de Magistraat is daargesteld, bevestigend beantwoord'. (GAK. OA, inv.no. 49, fol. 100.)

(3) AOK, inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur 1840-1861).

Het orgel

1751 17 mei

De Groninger orgelmaker A.A. Hinsz heeft een bestek gereed voor een nieuw te plaatsen orgel in de schuilkerk. Het was een eenklaviers orgel, met een omvang van C-c''''.

De dispositie luidde:

1. Prestant	4v	4. Nassat	3v
2. Helpijp	8v	5. Superoctaaft	2v
3. Fluit	4v	6. Scherp	3 a 4 sterk

Stemming: 'Camerton', de windtoevoer werd verzorgd door twee 'blaesbalken' De kosten bedroegen 450 Car. gld.

Omstreeks Kerstmis 1751 was het orgel klaar en de betaling vond plaats op 10 januari 1752.

Onder aan de lijst van intekenaren staat vermeld dat pastoor G. Mulders, naast een gift van f 100.00 ook verder belangrijk in de kosten bijdroeg door het in de kost nemen van de orgelbouwer en zijn zoon en de verzorging van vier timmerlieden overdag: '... heeft op zijn eigen kosten ses weken lang den orgelmaeker met

4

Twee Bleekbalcken, woot ver Zo wel de Bladen, als ook
 de Falten ver Eyken hout maeten Zyn, vorder met wit bereit
 Leer betrokken, en op een aparte Stel Maeten Leggen,
 De Windteydingen, daer ver af, nu de Wind Leed maeten ook
 ver Eyken hout worden gemaakt, als meede een Tremelant

5

De Orgelmaker Zal alle onkosten dragen, niet alleen
 daer te Noede te Leveren, Maar ook in malkeanderen brengen
 En Compleet verveerdigen, Dog het Lof of Snydwerk Blijft
 tot Late van de Besteders

6

De Orgelmaker Abb. Anthoni Hinz neemt an
 het werk in alle deelen vengotkean, en wel te Lullen maken
 Gelyk in dit opstel vermeld staat voor de Som ver 450 guld.

7

Dit Beked veraccordeat voor de somme ver vier hondert en
 Twintig Caroli Guld, En Zo haer oventyid te Leveren
 En alles verveerd Zynde Zal de Betalinge gelytyden
 Het Nektens deel Zyn twee ver twee gelyk Zy beide gemacht
 En weder Zyts onschetpente

Campen den 11. Mey 1753

Abb. Anthoni Hinz
 Orgelmaker.

Binnenstaande Som is my
 ondergeschreeven ten rolle
 te sank goldaan. en passere
 desen voor Quitantie.

Campen con 10. Janu. 1752. Abb. Anthoni Hinz

De achterzijde van het door A.A. Hinz ondertekende contract
 voor het orgel in de schuilkerk St. Nicolaas
 (AOK, inv.nr. 622)

sijn soon in eeten en drincken onderhouden; ook 4 maent de timmerlieden. 's morgens een ieder gegeven een glas jenever en 's agtermiddags bier, sooveel als sij lustden. Met de wijn die geconsumeerd is, als wij bij malkanderen geweest sijn om over het orgel en de galerijen te spreken, dat verscheijden keeren gebeurt is, kost mij te samen meer als 100 gulden'. De totale kosten bedroegen, voor orgel en galerijen, 714-4-8 gld(1). Het transport van het orgel uit Groningen tot aan Lemmer wordt niet genoemd, maar wel dat het vanaf Lemmer per boot naar Kampen werd vervoerd. Daarna werd het door slepers naar de schuilkerk gebracht. Het orgel was versierd met snijwerk. Diverse kleinere benodigdheden werden in Kampen gekocht. Hout werd geleverd door Burgm. Stennekes, die ook hout leverde voor de reparatie van het Buitenkerkorgel in 1754(2). Als laatste post staat vermeld: gordijnen aan het orgel.

(1) AOK, inv.nr. 622 (Archief Schuilkerk St. Nicolaas, Bestek orgel en lijst intekenaren)

(2) GAK, OA, inv.nr. 622 en 623.

1798 Voor reparatie aan het orgel f 50.00.

1799 29 juni

Aan de orgelmaker f 5.00.

1801 10 oktober

Voor de orgelmaker f 2.00.

1802 4 juni

Aan de orgelmaker f 16-8-0.

1803 20 oktober

Aan H. Frijtag orgelmaker f 2-10-0.

1804 26 september

Aan de orgelmaker H.H. Frijtag f 20.00.

1805 11 januari

Aan H.H. Frijtag orgelmaker f 3.00.

1807 Aan de orgelmaker f 4-0-0.

AOK, inv.nr. 607 (Archief Schuilkerk St. Nicolaas, Contra-boek 1782-1809)

1856 31 december

Op die dag werd de schuilkerk gesloten en de O.L.Vrouwekerk als parochiekerk in gebruik genomen. De aartsbisschop behield zich het recht voor om over gebouwen en eigendommen een nadere beslissing te nemen.

1857 7 december

Het kerkbestuur vraagt aan de aartsbisschop hoe te handelen met de in de opgeheven schuilkerken aanwezig orgels en altaren.

1858 19 november

Het kerkbestuur van Kampen schrijft aan de aartsbisschop dat er enige twijfel is of ook het altaar en het orgel uit de St. Nicolaasstatie aan IJsselmuiden vervallen omdat die toch 'spijkervast' zitten en dus niet tot losse kerksieraden gerekend kunnen worden. Het antwoord is dat altaar en orgel ook voor de parochie IJsselmuiden zijn.

1858 29 november

Pastoor M.J. Vinke van IJsselmuiden heeft van de aartsbisschop toestemming gekregen om met de parochie Kampen een schikking te maken omtrent orgel en altaar en enige zilveren voorwerpen. De parochie Kampen betaald f 1000.00 aan de parochie IJsselmuiden en mag dan altaar en orgel houden. De zilveren voorwerpen worden getaxeerd op f 208,00. De parochie Kampen betaald f 792.00 en

draagt de zilveren voorwerpen over aan de parochie IJsselmuiden.

AOK, inv.nr. 721: 723: 724 (Archief Schuilkerk St. Nicolaas, diverse brieven)

1859 6 april

Aangezien het orgel en het altaar in de St. Nicolaasstatie nog niet kunnen worden afgebroken wordt de kerkruimte afgesloten.

1859 21 december

Pastorie en kerk van de St. Nicolaasstatie zijn verkocht voor f 5091.00.

AOK, inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur 1840-1861).

1864 18 februari

Verkoop van een oud orgel uit de voormalige huiskerk f 300,00. De f 300,00 voor het orgel uit Arnhem zijn binnengekomen. We mogen dus veronderstellen dat het orgel naar Arnhem verkocht is.

AOK, inv.nr. 184 (Rekening en Verantwoording 1864); inv.-nr. 197 (Notulen Kerkbestuur 1862-1883).

N.B. Informatie bij het Gemeente Archief Arnhem: bij de Zusters van Liefde en bij de St. Eusebiusparochie leverden geen informatie op. Veel archiefstukken zijn in de Tweede Wereldoorlog verloren gegaan.

St. Franciscus (patersstatie) 1674-1857

Na de reformatie was het klooster van de Minderbroeders of Franciscanen voor hen gesloten. De paters waren vertrokken maar waren niet vergeten dat er in Kampen zo lang een kloostervervesting was geweest. In 1637 is hier pater Clingius(1) werkzaam. Waar hij verblijf hield weten we niet. In 1674 is er vermoedelijk al een schuilkerk voor de paters in het huis Voorstraat/Blauwehandsteeg, wat ook nu nog bekend staat als De Paterskerk. Daarom is het wat vreemd als in augustus 1690 verboden wordt het huis van Jonkheer Johan Theodoor toe Boecop(2), gelegen Achter de nieuwe Muur (nu de Voorstraat) in te richten tot schuilkerk, omdat die er al was. In 1702 werd in het voorhuis van de kerk pater Jacobus de Richter begraven(3). In 1776 werd de schuilkerk voorzien van een orgel, gebouwd door A.A. Hinsz(4).

Ook deze schuilkerk werd 31 december 1856 gesloten. De paters kregen als nieuw werkterrein de parochie Lichtenvoorde. Ze namen een aantal losse kerkornamenten mee en de Pater Provinciaal van de orde bood pastorie en kerk aan aan de aartsbisschop die er verder over kon beschikken. Het kerkbestuur van Kampen kreeg opdracht een inventaris op te maken en tevens een taxatierapport van de onroerende eigendom. Beide moeten worden opgestuurd naar Pater Provinciaal in Weert. Juni 1858 krijgt het kerkbestuur bericht dat in verband met verhuur van de gebouwen altaar en orgel mogen worden afgebroken maar wel goed moeten worden opgeslagen omdat ze zijn toegewezen aan de parochie IJsselmuiden. In november 1858 vindt de overdracht plaats van 'het gebouw met kerk cum annexis, staande en gelegen achter de Nieuwe Muur, vroeger de St. Franciscusstatie' aan het kerkbestuur van IJsselmuiden. Deze laat in 1859 de pastorie voor bewoning geschikt maken (beneden en bovenwoning) en verhuurd deze dan voor f 300,00 per jaar. Vermoedelijk wordt de kerk, die langs de Blauwehandsteeg stond, in 1871 verbouwd tot vier woonhuizen. Als in IJsselmuiden in 1919 een nieuwe parochiekerk moet worden gebouwd geeft de aartsbisschop hiervoor toestemming onder beding dat een aantal onroerende goederen moet

worden verkocht. De vroegere pastorie en kerk van de patersstatie worden dan verkocht. (5) Ennema (6) schrijft dat het huis was bepleisterd en bewoond werd door twee gezinnen. Zo rond 1960 werd het deel langs de Voorstraat gerestaureerd en het deel langs de Blauwehandsteeg afgebroken. De Rijkspolitie te water had er lange tijd haar kantoor.

- (1) AOK, inv.nr. 238 (Register Memoriale, afd. III, blz. 3)
- (2) Mr. J. Nanninga Uitterdijk, *Merkwaardigheden van Kampen*. Kampen 1878, blz. 60.
- (3) AOK, inv.nr. 196 (Notulen Kerkbestuur 1840-1861, 24 november 1857). Het stoffelijk overschot werd herbe-graven in een graf dat de paters sinds 1832 bezaten op de Algem. Begraafplaats van Kampen in IJsselmuiden.
- (4) Geen gegevens AOK. Vermeld bij G.H. Broekhuizen, uitg. Ned. Ver. v. Muziekgeschiedenis.
- (5) AOK, inv.nr. 751, 753, 754, 755, 757, 759 (Archief Schuilkerk St. Franciscus, diverse correspondenties); en Archief Parochie IJsselmuiden, (hierna APIJ) Notulen 1857-1875 en latere jaren.
- (6) J.H.P. Ennema, *Kampen, de aloude Hanzestad*. Amsterdam 1946, blz. 92.

Het orgel

1776 Het orgel in de kerk der R.Cath. Gemeente aldaar H. Franciscus gewijd is gemaakt in 1776 door de beroemde orgelmaker A.A. Hintsch te Groningen.

Manuscript G.H. Broekhuizen, uitg. Ned. Ver. van Muziekgeschiedenis.

1822 Het orgel wordt gerepareerd door N.A. Lohman en Zonen orgelmakers te Groningen. Heeft 7 stemmen van 4 octaaf, een handklavier, aangehangen pedaal van 1 1/2 octaaf en twee blaasbalgen.

Dispositie:

1. Prestant	4v	
2. Holpijp	8v	
3. Gedakte fluit	4v	
4. Nasat	3v	
5. Octaaf	2v	Afsluiting
6. Quint	1 1/2v	Tremulant
7. Voxhumana		Ventil

E.G.J. Gregori, *Histoire de la Facture et des Facteurs d'Orguss*, pag. 132: 'Ils ont amélioré et réparé les orgues de ... Kampen.' het gaat hier over N.A. Lohman.

1856 31 december

Op deze dag werd de schuilkerk gesloten

1858 14 november

Huis en kerk van de voormalige patersstatie aan de parochie IJsselmuiden overgedragen.

1859 15 maart

Het kerkbestuur van IJsselmuiden vraagt aan de aartsbisschop of orgel en altaar aan Kampen mogen blijven. Het antwoord is: nee. Kampen moet ze zo snel mogelijk aan IJsselmuiden afstaan.

APIJ, Register Memoriale, hfdst. II.

1861 oktober

Begonnen wordt met het plaatsen van het orgel afkomstig uit de gesupprimeerde patersstatie te Kampen in de nieuw gebouwde kerk van de parochie IJsselmuiden.

22 oktober deelt de pastoor in de vergadering mee dat het orgel bespeeld kan worden.

APIJ. Notulen Kerkbestuur 1857-1875.

1862 26 augustus

Aan Z. v. Dijk orgelmaker f 32.00.

1863 27 december

Aan Z. van Dijk f 6.00.

1865 31 december

Aan Z. van Dijk voor het orgel f 12.00.

1866-1872

Jaarlijks stemmen van het orgel door Z. van Dijk. f 6.0.

1873 24 april en 3 decembe

Aan Z. van Dijk voor herstel orgel f 21,96 en voor stemmen f 6,00.

1874 31 decembe

Aan Z. van Dijk f 32,44.

1875-1890

Jaarlijks stemmen van het orgel door Z. van Dijk. f 6.00.

APIJ. Kasboek 1859-1890.

1891 en 1894

Jaarlijks stemmen van het orgel door Z. van Dijk. f 6.00.

APIJ. Kasboek 1891-1916.

1896-1916

Jaarlijks stemmen van het orgel door J. Proper. f 6.00.

APIJ. Kasboek 1891-1916.

1917-1918

Jaarlijks stemmen van het orgel door J. Proper. f 6.00.

APIJ. Kasboek 1917-1921.

1919 Afbraak van de R.K. kerk in IJsselmuiden (voor nieuwbouw) en verkoop van het orgel aan de Gereformeerde Kerk van Elburg die het gebruikte om een ander orgel te bouwen.

M. Seybel, *Zes eeuwen Veluwe orgels*. Zaltbommel 1975. pag. 40-43.

N.B. Het archief van de Parochie IJsselmuiden is ongeordend. Het was niet mogelijk gegevens over de verkoop van het orgel in 1919 te vinden.

1974 Nadat men in de Gereformeerde in Elburg kerk een nieuw orgel had geplaatst werd het orgel uit 1919 door de Firma Hendriksen en Reitsma gedeeltelijk gebruikt voor een nieuw koororgel in de Ned. Herv. kerk van Elburg. Bewaard uit het Hinszorgel zijn gebleven de Holpijp 8v en de Fluit 4v.

Het Orgel. 1974. pag. 369.

Voor een uitgebreide informatie over Albert Anthoni Hinsz zie men: W.J. Dorgelo Hzn.. *Albert Anthoni Hinsz. Orgelmaker*. Augustinusga. 1985.

NAAMREGISTER

- Adema. Joseph 13, 17, 18
 Andries. Mr. 8
 Amsinck Amsinck 10
- B. H.V. 10
 Berber (schilder) 12
 Berg. T. v.d. 25
 Berrentsz., Johann 9
 Boecop. Arent toe 4, 5
 Boecop, Jonkheer Johan
 Theodoor toe 29
 Bourgondië, Philips van 6
 Bouwsz., Boldewijn 9
 Braconier, A.P. de 12
 Brink, L. v.d. 7, 12
 Breyinck, B. 15
 Breyinck, H.Th. 24
 Broekhuizen, G.H. 12, 30
 Bruinier, G. 12
- Claus. Z.K.H. prins 5
 Clingius, (pater) 29
 Cornelis, Mr. 6, 9
 Covelen zie Koblens
 Cressant, I. 5
 Cuypers. P.J.H. 4
- Damme. Johan ten 6, 8
 Diender. H.C. 10
 Dieters. H.J. 15, 25
 Dieters. G.J. 24, 25
 Dijk, Zwier van 7, 14, 15,
 16, 17, 31
 Doorenweerd. Bernardus
 (pastoor) 12, 13, 24
 Dorgelo, W.J. 31
 Don, J. 7, 9
 Doper. Johannes de 5
 Dubboltz., Geze 9
 Dullingen. Everwijn 11
 Dussen, van der 13
 Duyschot, Johan 10
- Ennema. J.H.P. 26, 30
- Ferhmann. C.N. 5
 Figge. Johan 12
 Flentrop, Firma 21
 Frans, mr. 8
 Freytag. H.H., 13, 28
- Geertszoen. Mr. Johan 8, 9
 Gijssen. Engbert 9
 Goertsz. Andries 6
 Gregori. E.G.J. 30
- Gruisen. A. van 13
 Gruisen. W. 13
- Harst. J.J. van der 19
 Heerde. Willem van 12
 Heide. Clamer ter 7
 Hemink, W.J. 24
 Hendriks, A.F. 24
 Hendriksen en Reitsma. Firma 31
 Hennephof, Derk 14, 15
 Hess, J. 11
 Hinsz, A.A. 7, 11, 21, 27, 29, 30
 Hulst, K. van 14
 Hulzen, G. van 23
 Hulzen, J. van 23
- Idze. Schipper 9
 Igerman, Claes 9
 Indyck. Mr. G. 9
- Jalinck, Joost Dirck 10
 Johan. Mr. 9
- Keijzer. H.Th. 16
 Kesselaar. B. 12
 Keulen. Ruther van 4
 Kevelham. mr. G.J. 10
 Kley. W.D. v.d. 2
 Koblens. Johan van 8
 Kuiper. P.J. de 4
- Laarman, G.J. 15
 Laarman. W.J. 15
 Leembroek, B. 12
 Lodewijk Napoleon 4, 12
 Loghem. Van 17
 Lohman. N.A. 30
- Mengelberg, Atelier 4, 5
 Mierlo. Th. M. van 2, 5
 Morlett II, Jan 7, 10
 Morlett III, Jan 7, 9, 10
 Mulders. Gerhardus (past.) 26
- Naber 14
 Nanninga Uitterdijk. J. 5, 7, 8, 30
- O.L.Vrouwebroederschap 4, 6, 8
- Plos. H. 14
 Proper. J. 16, 17, 31
 Putten, J. van 18
- Richter, Jacobus de
 (pater) 29

Schilder. K. 7
Seijbel, M. 8, 31
Slegel. Familie 7, 9
Slik. Firma 19
Stennekes (Burgm.) 28
Stevens. Derk 13, 23
Stromberg. G. 11

Tepe. A. 7, 15

Vecht. Herman van der 9
Vente. M.A. 8, 9, 21
Vermeulen. Firma 7, 18,
19, 22
Vienden. Hendrick van 9
Vinke. M.J. (past.) 28

Voorst. Theodorus (past.) 26
Voet. Gijsbert 9
Vreenegoor. G. 23
Vries. J. de 13

Wendele (in den Franckrijk) 9
Werdt, Frans van de 25
Werner, Jacobus 23
Werner, de wed. van Jacobus 23
Wezenberg. T. (pater) 5
Wiersma, Onno B. 9, 21
Wit, G. de 19
Witt, Francisco 22
Wou, Geert van 6, 7

Zuster van Liefde 29
Zwart, W.H. 2

